

STRATEGIA ROZWOJU GMINY STARY LUBOTYŃ NA LATA 2004 – 2015

**OPRACOWANIE PROJEKTU:
ZESPÓŁ ANALIZ I PROGRAMÓW PPHiU „OST” sp. z o.o.
w Ostrowi Mazowieckiej**

Stary Lubotyń, 2004 r.

Spis treści

1. Część wstępna

1.1. Wstęp.....	6
1.2. Koncepcja strategii.....	7
1.3. Podstawy prawno- organizacyjne.....	9

2. Diagnoza stanu gminy

2.1. Historia i tradycje.....	11
2.2. Dane statystyczne.....	16
2.2.1. Ludność.....	16
2.2.2. Gospodarka budżetowa.....	17
2.2.3. Organizacja szkolnictwa.....	17
2.2.4. Użytkowanie terenów.....	18
2.2.5. Gminna Biblioteka Publiczna.....	18
2.2.6. Drogi.....	18
2.3. Ogólna charakterystyka gminy.....	18
2.3.1. Demografia gminy.....	20
2.3.2. Infrastruktura techniczna.....	21
2.3.3. Zasoby materialne gminy.....	23
2.3.4. Rolnictwo.....	24
2.3.5. Szkolnictwo.....	26
2.3.6. Podstawowa opieka medyczna.....	27
2.3.7. Bezrobocie.....	27
2.3.8. Opieka społeczna.....	30
2.3.9. Kultura- Biblioteka.....	31
2.3.10. Budżet.....	32
2.3.11. Działalność gospodarcza.....	33
2.3.12. Bezpieczeństwo publiczne.....	33
2.3.13. Media.....	35

3. Analiza możliwości rozwoju gminy	
3.1. Analiza SWOT.....	37
3.2. Zestawienie wyników SWOT.....	38
3.2.1. Mocne strony	38
3.2.2. Słabe strony.....	38
3.2.3. Możliwości.....	38
3.2.4. Zagrożenia.....	39
3.3. Metodologia przeprowadzonej analizy.....	39
4. Strategia rozwoju gminy Stary Lubotyń na lata 2004-2015	
4.1. Cel strategiczny: Poprawa jakości życia.....	42
4.1.1. Poprawa zdrowotności mieszkańców.....	43
4.1.2. Kultura.....	44
4.1.3. Szkolnictwo.....	44
4.1.4. Sport i wypoczynek.....	46
4.2. Cel strategiczny: Rozwój lokalnej gospodarności	46
4.2.1. Bezpieczeństwo w gminie.....	47
4.2.2. Rozwój przedsiębiorczości.....	48
4.2.3. Obsługa wniosków dotyczących wykorzystania funduszy zewnętrznych.....	48
4.3. Cel strategiczny: Rozwój infrastruktury oraz systemów zarządzania	49
4.3.1. Unowocześnienie systemu zarządzania.....	50
4.3.2. Program rozwoju infrastruktury.....	50
4.3.3. Turystyka.....	52
4.3.4. Rozwój przedsiębiorczości w sektorze rolnym i spożywczym.....	53
5. Komunikacja Strategii Rozwoju Gminy ze Strategią Województwa Mazowieckiego.....	54
6. System monitorowania realizacji zadań wynikających ze strategii.....	60

MAPY:

- gmina Stary Lubotyń..... 2
- województwo mazowieckie..... 7a
- powiat ostrowski..... 10a

WYKRESY

- ludność gminy Stary Lubotyń w latach 1995-2001..... 19a
- saldo migracji ludności gminy Stary Lubotyń
w latach 1995-2001..... 19b
- struktura użytkowania gruntów gminy Stary Lubotyń
w 2001 r..... 25a
- struktura użytków rolnych gminy Stary Lubotyń
za 2001 r..... 25b
- dochody na 1 mieszkańca gminy Stary Lubotyń
w latach 1995-2001..... 32a
- struktura dochodów gminy Stary Lubotyń na przykładzie
2001 roku w tys. złotych..... 32b
- struktura wydatków gminy Stary Lubotyń na przykładzie
2001 roku w tys. złotych..... 32c
- udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem
w gminie Stary Lubotyń w 2001 roku..... 32d
- Prognozowane dochody gminy Stary Lubotyń
do roku 2015..... 32e

1.1. Wstęp

Najbliższe kilkanaście lat stanowić będzie bardzo ważny okres dla rozwoju wszystkich środowisk w Polsce. Podtrzymanie tempa rozwojowego, które cechować będzie kraj w najbliższych latach jest wyzwaniem narzucającym Polakom szereg rozwiązań. Szukanie sposobów na zmniejszenie dystansu organizacyjnego i ekonomicznego do stanu europejskiego, w sposób oczywisty wskazuje na rozumne ułożenie planów działania i rozsądne podejmowanie różnych zadań. Integracja w ramach Unii Europejskiej wymaga dynamicznego działania we wszystkich środowiskach.

Fundamentalne znaczenie dla rozwoju lokalnego systemu gospodarczego i działań w strukturach społecznych ma jasno określoną politykę władz lokalnych. Połączona ona winna być z realistycznym wytyczeniem określonych długoterminowych celów rozwojowych.

Dokumentem określającym politykę władz lokalnych jest strategia rozwoju, będąca koncepcją świadomego rozwoju gminy.

„Strategia Rozwoju Gminy Stary Lubotyń na lata 2004-2015”, to opis systemowego działania, które polega na określeniu długoterminowych strategicznych celów rozwoju oraz zasobów i środków potrzebnych do ich realizacji. Niezbędne jest również zapewnienie optymalnego i najbardziej efektywnego wykorzystania przeznaczonych na realizację tych celów środków finansowych, pochodzących z budżetu gminnego, regionalnego, krajowego oraz unijnego.

Jest i będzie ona dokumentem otwartym, który wraz ze zmieniającą się rzeczywistością społeczną, gospodarczą i polityczną, winien być modyfikowany i uzupełniany o nowe treści, pomysły i sposoby rozwiązywania powstałych problemów.

1.2. Koncepcja strategii

„Strategia Rozwoju Gminy Stary Lubotyń na lata 2004-2015” ma za zadanie wykształtować planistyczną wizję gminy na okres finalny strategii.

Rozwój gminy oparty zostaje przede wszystkim na umocnieniu samorządności.

Pojęcie to rozszerzone jest poza struktury gminy również na szeroką samorządność gospodarczą i społeczną.

Tworzone będą szeroko rozumiane podstawy dla społeczeństwa obywatelskiego.

Dlatego też w różnych celach strategicznych będą podnoszone sprawy i zadania rozwoju organizacji w gminie, i to zarówno gospodarczych, jak i społecznych, kulturalnych i sportowych. Dlatego niezbędne jest pielęgnowanie tradycji środowisk, i to zarówno historycznych, jak i kulturowych.

Strategiczne kierunki rozwoju gminy Stary Lubotyń oparto o wykorzystanie możliwości zewnętrznych i wewnętrznych.

Określenie kierunków rozwoju gminy nastąpiło głównie w oparciu o zapisy wynikające z analizy SWOT. Wdrażanie ich będzie służyło lepszemu zaspokojeniu potrzeb społecznych, wykorzystaniu walorów i zasobów gminy.

1.3. Podstawy prawno - organizacyjne

Cele strategii wynikają z wewnętrznych uwarunkowań rozwoju gminy oraz wykazują potrzeby i możliwości połączenia ich z innymi działaniami ujętymi w założeniach powiatowych i wojewódzkich.

W nowych warunkach rozwojowych upodmiotowienie gminy stwarza możliwości samodzielnego wszechstronnego ustalenia potrzeb rozwojowych środowisk.

Tak zebrane koncepcje rozwojowe służyć będą do wprowadzenia metod rozwiązywania problemów gminy oraz włączenia ich do Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego.

Stanowiąc one będą również postulaty do wprowadzenia tych zadań do opracowanej Strategii Rozwoju Powiatu Ostrowskiego.

Zadania szczegółowe Strategii będą mogły być rozpatrywane przy uwzględnieniu wniosków składanych do dysponentów środków pomocowych z Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej.

Uzasadnienie wniosku poprzez wskazanie, że jego realizacja wynika ze Strategii Rozwoju Gminy, ma fundamentalne znaczenie przy konkursowym jego rozpatrywaniu.

Przywołać tu należy ustalenia zawarte w „Zintegrowanym programie organizacyjnym rozwoju regionalnego” (Działanie 3. 1. Infrastruktura lokalna) następujący cytat, który wyjaśnia potrzebę usystematyzowania tematów: „W ramach działania wspierane będą projekty infrastrukturalne na obszarach wiejskich ... wynikające z Programów Rozwoju Lokalnego”.

W dziale Kryteria kwalifikowalności:

„Wszystkie projekty muszą spełniać następujące kryteria:

1. Instytucje ... wybierane zgodnie z rekomendacjami wynikającymi z Programów Rozwoju Lokalnego.
2. Zgodność z celami szczegółowymi działania ...”

Wśród zadań samorządu lokalnego aktualnie na czoło wysuwa się zadanie ze znowelizowanej ostatnio Ustawy z dnia 29 listopada 1990r. o pomocy społecznej (Dz.U.z 1998r Nr 64 poz.414) art. 10 ust. 3: „Do zadań gminy należy opracowanie i realizacja gminnej strategii integracji i polityki społecznej obejmującej w szczególności programy pomocy społecznej, polityki prorodzinnej, ochrony zdrowia, programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii, budownictwa socjalnego i edukacji publicznej.”

Interpretując w/w zadanie ustawodawca wskazał konieczność opracowania Strategii o bardzo szerokim zasięgu – Strategii, która z zadań społecznych tworzyć będzie zadania gospodarcze i inwestycyjne.

Uchwałą Sejmiku Województwa Mazowieckiego nr 50/34/2000 z dnia 25 września została przyjęta „Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego”.

Zakreśliła ona wiele szczegółów dotyczących rozwoju województwa do 2006 roku. Wiele zadań ujętych w programach stanowiących załączniki do wojewódzkiej strategii ma aktualnie merytoryczne powiązanie z powstałymi zadaniami lokalnymi. „Strategia

Rozwoju Województwa Mazowieckiego” oparta jest o kontrakty wojewódzkie zawierane przez władze wojewódzkie ze stroną rządową.

Kontrakty wojewódzkie aktualnie obejmują uzasadnione, przewidziane perspektywicznymi planami, zadania inwestycyjne i gospodarcze. Ubieganie się w województwie o wpisanie zadań gminy Stary Lubotyń wymagać będzie uzasadnienia długoletnią Strategią Rozwoju. (Ustawa z dnia 12 maja 2000 roku o zasadach wspierania rozwoju regionalnego).

Podstawą formalną do uchwalenia Strategii Rozwoju Gminy Stary Lubotyń jest art. 18 ust. 2 pkt 6 Ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001r. Nr 142 poz. 1591 z późniejszymi zmianami).

Przy okazji opracowania Strategii należy sięgnąć do teorii planowania i organizacji pracy, z których to wynika, że programy działania stanowią dokumenty taktycznego rozgrywania założonych problemów w nie wydłużonym czasie. Strategia natomiast w szerokim przedziale czasu powinna obejmować kompleksowość problemów, ustalać strategiczne, wieloletnie rozstrzygnięcia.

Zgodnie z encyklopedycznymi ustaleniami:

„Program - plan, układ zamierzonych czynności prac”.

„Strategia – dział sztuki wojennej obejmujący przygotowania i prowadzenie wojny jako całości oraz jej poszczególnych kampanii i bitew” (wprawdzie nie jest to doskonała formuła dla tego dokumentu, ale zapewne najbardziej trafna).

Uzasadnienie opracowania Strategii w gminie Stary Lubotyń przedstawiamy w sposób rozszerzony chcąc uniknąć nieporozumień interpretacji zadań tego dokumentu.

2. DIAGNOZA STANU GMINY

2.1. Historia i tradycje

Brak lokalnych opracowań dotyczących gminy Stary Lubotyń wytworzył potrzebę przedstawienia wielu spraw tworzących porządek logiczny, a jednocześnie w sposób skondensowany zbierający wiedzę o środowisku.

NAZWA MIEJSCOWOŚCI

Stary Lubotyń jest nazwą, która ostatecznie została uznana poprzez wpis do „Wykazu urzędowych miejscowości w Polsce”, wydanego w roku 1980 przez Ministra Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska oraz Główny Urząd Statystyczny.

Jednocześnie, wykaz ten uznawał za oficjalne nazwy miejscowości Lubotyń Kolonia, Lubotyń Morgi i Lubotyń Włóki.

Sięgnąć należy również do historycznego nazewnictwa. Na przestrzeni wieków występowała także często nazwa Lubotyń Stary. Była ona stosowana jeszcze w latach pięćdziesiątych XX wieku.

ORGANIZACJA ZIEMI LUBOTYŃSKIEJ

W dokumentach urzędowych nazwa Lubotyń została zarejestrowana w roku 1439, w wykazie miejscowości tworzących powiat ostrowski. Również 1457 roku sięga historyczna data powstania Lubotyńskiej Parafii.

Ziemia Lubotyńska stanowiła w tradycji polskiej krańcowe rubieże Mazowsza.

Dopiero w czasach niewoli carskiej została włączona do Podlasia, a zasadniczo do Guberni Łomżyńskiej (do tej Guberni należała również Ostrów, zwana wtedy Łomżyńską).

Tak było do roku 1938, kiedy Ostrów Mazowiecka przeniesiona została do województwa warszawskiego. Natomiast Lubotyńskie pozostało w dawnych granicach.

Odnotować należy, że Ziemia Lubotyńska powróciła administracyjnie do Mazowsza dopiero w roku 1957, kiedy to dokonywała się zmiana podziału granic regionów w Polsce.

Formalnie należy odnotować, że następnie w roku 1958 do powiatu ostrowskiego włączono dodatkowo ówczesną Gromadę Turobin Stary.

W ostatniej reformie administracyjnej w Polsce w roku 1998 gmina Stary Lubotyń weszła w skład powiatu ostrowskiego. Aktualnie gmina Stary Lubotyń liczy 25 sołectw. Gmina wchodzi w skład powiatu ostrowskiego w województwie mazowieckim.

HISTORIA

Opierając się na wynikach wykopalisk ustalono, że w okolicach Gniazdowa znajdują się groby jamowe, świadczące o kulturowych wpływach rzymskich na to środowisko (okres lateński). Opracowana mapa osadnictwa wczesnośredniowiecznego wykazuje na terenach powiatu ostrowskiego dwa ośrodki:

- nad rzeką Orz,
- w dolinie Bugu i Nurca.

Badania wskazywały, że na przełomie X i XI wieku istniał zespół osadniczy w okolicach Chmielewa i Świerży. Ponadto z badań wynika, że istniejące tu Świerże Grodzisko stanowiło miejsce działalności hutniczej. Również badania wykazują, że występowała produkcja hutnicza oraz rozwinięte było rzemiosło, a szczególnie garncarstwo.

Badacze określili, że byli tu – oprócz w przeważającej większości ludności chłopskiej – również drobni rycerze podlegający bezpośrednio księciu.

Odkryty zespół niewielkiego gródka i trzech osad w okolicach Świerży i Chmielewa stanowi relikwiny osadnictwa. Dodatkowym aspektem zmuszającym do wspólnego bytowania była ingerencja zbrojna plemion jaćwieskich. Stanowiło to strukturę obronną polskiego osadnictwa wzdłuż rzeki Narew i rzeki Orz.

Przy szczegółowych badaniach odkryte zostały pozostałości obronnych fos i urządzeń, od Świerży aż do Lubotyńia.

Podkreślenia również wymaga fakt, że przez wieki sławą cieszyło się Gniazdowo, jako ośrodek tkacki.

Z okresu XX wieku odnotowania wymagają następujące fakty. 10 września 1939 roku armia niemiecka dokonała pacyfikacji Gniazdowa i Starego Rogowa, podczas której rozstrzelano 20 mieszkańców i spalono zabudowania. Tego barbarzyńskiego odwetu dokonano po tym, jak grupa operacyjna Narew, którą dowodził płk Aleksander Hertel w bitwie pod Śniadowem, rozbiła część frontu niemieckiego, zdobywając kilka czołgów i armat oraz biorąc jeńców do niewoli. Również ważną miejscowością z czasów okupacji jest Rzaśnik Lubotyński, gdzie hitlerowcy rozstrzelali około 2000

Żydów. W czasie wojny uległ spaleni zabytkowy kościół parafialny w Starym Lubotyńniu (odbudowano go w roku 1948).

WARUNKI GEOGRAFICZNE

Ziemia Lubotyńska położona jest w Międzyrzeczu Łomżyńskim. Fizjologiczno-geograficznie położona jest w makroregionie Niziny Północno Mazowieckiej.

Obszar gminy sąsiaduje z pozostałością moreny czołowej jaką stanowi Czerwony Bór. Rzeki gminy należą głównie do zlewiska rzeki Narwi, poprzez rzekę Orz (całkowita długość 55 km), która zbiera większość dopływów z terenu gminy.

Większość terenu Gminy leży na wysokości 15-125 m n.p.m.

Gleby w gminie Stary Lubotyń to bylicowo-naglinowe, mady piaszczyste lekkie. Tylko część stanowią gleby bagienne o znacznej wartości dla upraw rolniczych.

Największe zespoły leśne znajdują się w okolicach Rzaśnika Lubotyńskiego, Żochowa i Podbiela. Powierzchnia upraw leśnych łącznie przekracza 20% ogólnej powierzchni. W lasach podstawowym drzewostanem jest sosna.

WARUNKI TURYSTYCZNE I ZABYTKI

Położenie gminy nie wywołuje powodów dla uznawania tutejszych warunków jako szczególnie interesujących dla różnych form turystyki. Tym niemniej krajowa trasa komunikacyjna nr 63 Ostrów Mazowiecka – Łomża w znacznej części przebiega przez teren gminy Stary Lubotyń. Znaczenie tej trasy dla komunikacji krajowej jest bardzo duże. Aktualnie stanowi ona część międzynarodowej trasy Via Baltica, łączącej kraje nadbałtyckie z Europą. Wprawdzie trwają prace nad poprowadzeniem tej trasy do miasta Białystok i dalej przez Ostrów Mazowiecką do Warszawy, jednak należy pamiętać, że trasa ta w relacji Warszawa – Augustów będzie wydłużona o około 50 km. Z tego względu trasa Ostrów Mazowiecka – Łomża, jako bardziej ekonomiczna, będzie wykorzystywana w stopniu nie mniejszym niż obecnie.

Będzie to więc drogowy szlak międzynarodowy. I tu jest sens tworzenia punktów usługowych przy tej trasie (stacje paliw, gastronomia i inne usługi). Dla turystyki

przyjazdowej w skali krajowej można będzie wytwarzać usługi dla wypoczynku związanego ze zbieraniem runa leśnego. Jest to ewentualne przygotowanie do wykorzystania kompleksu leśnego Puszczy Białej.

Wybitny krajoznawca naszego terenu, dr Mieczysław Bartniczak, wśród kilku tras regionalnych bardzo wysoko oceniał warunki krajoznawcze i tradycje historyczne terenu gminy Stary Lubotyń. Dlatego też opracował trasę dla turystyki rowerowej, którą pozwolimy sobie przedstawić z zachowaniem zapisów w oryginale.

„Trasa okrężna zalecana dla turystyki kolarskiej wiedzie przez południowo zachodnie przedpola moreny czołowej Czerwonego Boru. Widoczne strumienie rzeczne zasilające górny bieg Orza pod Kosewem. Między dolinami wzniesienia polodowcowego w południowej części obszaru Góra Białokoźwiczka, morena czołowa, najwyższy punkt tutejszej okolicy. Rozległe tofowiska Zagórze i Duże Łąki. Trasa wiedzie początkowo szosą Łomżyńską, a następnie drogami lokalnymi do wsi Podbiele.

Z Ostrowi Mazowieckiej na południowy zachód ul. Lubiejewską do stacji PKP; przejazd przez tory. Stąd trasa biegnie na północ.

5 km - wieś Lubiejewo Stare. Zespół Szkół Rolniczych.

7 km - wieś Sulęcín Szlachecki - Kolonia. Z prawej strony Góra Białokoźwiczka. Na wschód obszar torfowiskowy Zakrzewek (kompleksy Zagórze i Duże Łąki).

9 km - wieś Sulęcín Włósciański, ok. 3 km na północny zachód wieś Zalesie. Trasa skręca w prawo na drogę lokalną. W pobliżu wieś Sulęcín Szlachecki. Dalej na północny wschód.

15 km – wieś Kosewo położona na lewym brzegu Orza, przy ujściu trzech jego dopływów. Trasa przekracza rzekę.

17 km – wieś Stary Lubotyń, siedziba Urzędu Gminy; 4 km na północy zachód wieś Gniazdowo. Trasa biegnie na południe.

18,5 km – z prawej strony trasy grodzisko na gruntach wsi Świerże. Stąd w lewo, w górę Orza.

19 km – wieś Chmielewo

20 km – wieś Gumowo. Trasa biegnie w prawo, na południowy wschód przez Orz; wspina się na wzniesienie powyżej 120 m n.p.m.

22 km – wieś Podbiele nad bezimiennym strumieniem, dopływem Orza, pod Chmielewem. Na wschód kępa lasu. Trasa wiedzie na południe przez skrzyżowanie dróg; w prawo do wsi Żyłowo, w lewo – do wsi Żochowo.

24 km – ponowne skrzyżowanie trasy z traktem lokalnym. Ponad 3 km na południe droga główna E – 12. Skracamy w prawo na zachód.

26 km – wieś Pałapus Włociański nad Strugą Grudziecką, lewym dopływem Orza pod Kosewem; na północ – torfowisko. Na lewym brzegu strumienia wieś Pałapus Szlachecki. Trasa prowadzi na południowy zachód. Z lewej na zachód wieś Budy Grudzie, położona na północnej rubieży Lasu Zambrowskiego. Stąd traktem na północno zachodnią granicę lasu”.

Dobrze byłoby w gminie znaleźć punkty, w których wskazano by historyczny dorobek, oraz wskazać aktualny obraz środowiska.

Wśród zabytków wskazać należy:

1. Kaplica św. Rocha na cmentarzu w Starym Lubotyniu. Z pierwszej ćwierci XVII wieku pochodzą przyozdobienia ambony (dwa renesansowe uszaki);
2. Monstrancja z 1638 roku w kościele lubotyńskim. Reprezentuje ona typ monstrancji wieżyczkowej o strukturze gotyckiej wypełnionej renesansowymi dekoracjami;
3. Ornat z XVI wieku wykonany z wielkoczorzystego adamaszku (rodem z Wenecji) jako unikat w skali krajowej.

Bogata historia Ziemi Lubotyńskiej upowszechniona wśród społeczeństwa może wytwarzać akcenty patriotyzmu lokalnego.

Jest ona ważnym elementem do wytwarzania lokalnych ambicji, niezbędnych w rozwoju środowiska gminnego

2.2. Dane statystyczne

2.2.1. Ludność

	1995	1997	1999	2000	2001
1. Liczba ludności	4312	4274	4236	4197	4175
2. Wskaźnik feminizacji (udział kobiet wśród mieszkańców)	2142	2127	2114	2088	2085
3. Liczba zawartych małżeństw	22	26	25	20	24
4. Urodzenia	60	55	53	39	43
5. zgony	55	48	58	62	45

6. Przyrost naturalny	5	7	5	23	2
7. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	1,5	1,6	1,2	5,4	0,5
8. Napływ ludności	59	57	37	47	28
9. Odpływ ludności	78	73	55	67	48
10. Saldo migracji	19	16	18	20	20
11. Saldo migracji na 1000 mieszkańców	4,4	3,7	4,2	4,7	4,8

2.2.2. Gospodarka budżetowa

	1995	1997	1999	2000	2001	2002
1. Dochody ogółem w tys. zł.	1304,3	3374,4	4102,7	4377,4	5177,6	6125,0
2. Dochody na 1 mieszkańca w zł.	302,5	789,5	964,0	1041,0	1229,0	
3. Struktura dochodów						
- subwencje	333,7	1860,5	2665,4	2893,6	3120,7	2958,4
- dotacje z budżetu	325,3	527,9	439,8	602,9	450,1	496,1
- dochody własne i pozostałe	645,3	986,0	997,5	880,9	1573,8	2670,5
4. Wydatki ogółem w tys. zł	1296,7	3298,0	4563,2	4699,1 5087,5	5918,0	
4. Struktura wydatków budżetowych(główne kategorie)						
- gospodarka komunalna			703,0	750,9	867,3	183,4
- oświata i wychowanie			2002,4	2289,0	2187,3	2639,4
- opieka społeczna			423,0	441,5	468,1	544,5
- administracja państwowa i samorządowa			752,9	831,7	1246,4	1449,9
6. Wydatki inwestycyjne w wydatkach ogółem (w %)			25,6	18,8	19,0	20,9
7. Deficyt budżetu gminy w tys. zł			550,0	461,7	261,0	111,0

2.2.3. Organizacja szkolnictwa

	rok	Ilość uczniów		Ilość nauczycieli	
		ogółem	w tym w klasach I-III	Ogółem	w tym z wyższym wykształceniem
Stary Lubotyń	2000	258	101	20	18
	2003	242	104	19	17
Podbiele	2000	37	24	5	4
	2003	28	22	4	3
Sulęcín Szlachecki	2000	58	33	11	10
	2003	66	34	9	8
Gniazdowo	2000	40	27	3	3
	2003	36	26	4	3
Gimnazjum	2000	146	-----	9	9
	2003	199	-----	12	12

2.2.4. Użytkowanie gruntów

Wyszczególnienie	1995	1997	1999	2000	2001	2002	
1. Powierzchnia ogólna	10916	10916	10916	10916	10916	100,0	
2. Użytki rolne razem, w tym:	8652	8699	8591	8557	8566	78,5	100,0
- grunty orne	6404	5993	5957	5925	5925		69,2
- sady	38	8	8	8	8		0,1
- łąki	1182	1698	1636	1636	1636		19,1
- pastwiska	1028	1000	990	988	997		11,6
3. Lasy i grunty leśne	1770	1760	1762	1762	1762	16,1	
4. Pozostałe grunty	494	457	563	597	588	5,4	

2.2.5. Gminna Biblioteka Publiczna

	1995	1997	1999	2000	2001	2002	2003
1. Czytelnicy	468	515	---	451	472	460	444
2. Wypożyczenia – w tys. sztuk	9,1	14,5	---	4,2	4,8	5,9	5,6
3. Liczba woluminów	----	----	---	20451	20775	21019	21340
4. Zakup książek – w tys. sztuk	----	----	---	---	5,2	5,6	7,6

2.2.6. Drogi

	1995	1997	1999	2000	2001	2002
1. Drogi lokalne w gminie ogółem – w km	59	59	59	59	59	59
2. Drogi lokalne gminne o nawierzchni bitumicznej – w km	3	4	4	4	5,2	5,2
3. Drogi lokalne gminne o nawierzchni twardej żwirowej – w km	56	55	55	55	53,8	53,8

2.3. Ogólna charakterystyka gminy Stary Lubotyń

Gmina Stary Lubotyń znajduje się w województwie mazowieckim na jego północno-wschodnim obrzeżu i sąsiaduje z województwem podlaskim.

Położenie Starego Lubotynia w powiecie ostrowskim tworzy również sąsiedztwo powiatu ostrołęckiego i łomżyńskiego. W powiecie gmina ta sąsiaduje z gminą Ostrów Mazowiecka.

W gminie Stary Lubotyń mieszka 4175 mieszkańców, jej obszar wynosi 10.916 ha.

Gmina leży w strefie klimatu kontynentalnego.

Podstawowym surowcem gminy są złoża żwirów i piasków, których eksploatacja trwa już kilkadziesiąt lat.

Gmina znajduje się w paśmie podwyższonej aktywności gospodarczej biegnącej z centralnej Polski na północny-wschód (Via Baltica).

Jest typową gminą rolniczą, gdzie większość ludności utrzymuje się z rolnictwa lub usług związanych z rolnictwem.

Ludność gminy Stary Lubotyń – rok 2002

Sołectwa	Ilość mieszkańców		
	razem	w tym kobiet	młodzież do 18 lat
1. Budziszki	118	48	42
2. Chmielewo	110	53	34
3. Gniazdowo	283	135	70
4. Gumowo	152	72	38
5. Klimonty	63	29	19
6. Kosewo	265	138	67
7. Koskowo	288	148	89
8. Lubotyń Kolonia	156	75	52
9. Lubotyń Włóki	163	81	48
10. Podbiele	174	87	50
11. Podbielko	72	36	19
12. Rabędy	101	51	30
13. Rogowo Folwark	101	48	24
14. Rogówek	51	26	13
15. Rząśnik	264	138	62
16. Stary Lubotyń	412	214	133
17. Stary Turobin	175	91	51
18. Sulęcín Szlachecki	279	147	81
19. Sulęcín Włóściański	309	152	84
20. Żochowo	98	51	26
21. Żyłowo	102	52	29
22. Stare Rogowo	37	20	11
23. Turobin Brzozowa	116	57	30
24. Lubotyń Morgi	105	51	30
25. Grądziki	87	39	19
26. Świerże	60	31	18
27. Gawki	42	20	13
Razem	4183	2090	1182

2.3.1. Demografia gminy

Gmina Stary Lubotyń znajduje się na Ziemi Mazowieckiej w ramach powiatu ostrowskiego. Zjawiska demograficzne gminy nie odbiegają zasadniczo od innych gmin o charakterze rolniczym w powiecie.

1. Liczba ludności gminy w badanym okresie wykazuje tendencję malejącą. Jest to wynikiem niskiego, a w ostatnich latach wręcz ujemnego przyrostu naturalnego oraz znacznego ujemnego salda migracji.
2. Charakterystyczna jest tutaj bliska równowagi populacja kobiet i mężczyzn.
3. Gęstość zaludnienia wynosi 38 osób na 1 km² i jest nieznacznie wyższa od gminy Nur (34 osoby/km²) lub Boguty Pianki (34 osoby/km²), a także miasta i gminy Brok (26 osoby/km²). Jest natomiast znacznie mniejsza od gminy Małkinia Górna (96 osób/km²) lub gminy Ostrów Mazowiecka (48 osób/km²).
4. Przyrost naturalny w województwie mazowieckim wynosi 0,4%. W powiecie ostrowskim wyniósł +45 osób. W gminie Stary Lubotyń wyniósł on w porównywalnym roku 2001 – 2 osoby. Podobnie było w gminie Zaręby Kościelne – 1 osoba i Szulborze Wielkie – 1 osoba. Znaczny ujemny przyrost naturalny odnotowano w gminie Nur – 20 osób i gminie Wąsewo – 12 osób. Odmienna sytuacja panuje w tym względzie w gminie Ostrów Mazowiecka + 46 i mieście Ostrów Mazowiecka + 45. Warto tu również przytoczyć wskaźnik przyrostu naturalnego z roku 1995, który wynosił w gminie Stary Lubotyń + 1,5%.
5. Oceniając porównywalnie w roku 2001 było 43 urodzenia w gminie, a zgonów 45. Porównywalnie w roku 1995 było 60 urodzeń, a zgonów 55. Pozytywnie należy ocenić wysoki wskaźnik urodzeń, mocno przeciwstawny do gminy Szulborze Wielkie (17) lub gminy Nur (24).
6. Dla oddania pełnego obrazu demograficznego należy też podać, że w roku 2001 zawarto w gminie 24 małżeństwa. Podobnie jak w roku 1995, w którym zawarto tu 22 małżeństwa.
7. Niezbędne jest ustalenie również migracji wewnętrznej gminy. W roku 1995 wykazywała ona saldo migracyjne – 19, a w roku 2001 – 20. Dla wyjaśnienia, w roku 2001 napłynęło do gminy Stary Lubotyń 28 osób, a odpłynęło 48 osób. Warto

nadmienić, że wg danych z roku 2001 łączny wskaźnik migracyjny powiatu ostrowskiego wynosił – 251 (wykres: „Saldo migracji ludności gminy Stary Lubotyń w latach 1995-2001”).

8. Ważnym elementem do podejmowania decyzji w gminie, jest znajomość szczegółowych danych demograficznych.

2.3.2. Infrastruktura techniczna

Charakterystyka działań inwestycyjnych realizowanych przez samorząd gminy Stary Lubotyń w ostatnich czterech latach:

1. w zakresie budowy wodociągów:
 - rozbudowa stacji uzdatniania wody w Gniazdowie,
 - budowa trasy wodociągowej wraz z wymianą odcinków tej trasy, wykonanej z rur azbestowo-cementowych,
 - budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączeniami w miejscowościach:
 - * Lubotyń Kolonia,
 - * Turobin Brzozowa,
 - * Rząśnik,
 - * Stary Turobin,
 - * Lubotyń Morgi,
 - * Kosewo.
2. w zakresie budowy kanalizacji:
 - rozbudowa oczyszczalni ścieków zlokalizowanej w miejscowości Lubotyń Włóki. Przepuszczalność oczyszczalni wynosi 150 m³ ścieków na dobę.
 - W Starym Lubotyniu zbudowana została sieć kanalizacji grawitacyjno-ciśnieniowej. Do tej sieci dokonane zostały przyłącza.
3. w zakresie gospodarki drogowej:
 - wykonane zostały modernizacje dróg gminnych w miejscowościach:
 - * Rogowo Stare,
 - * Lubotyń Kolonia,
 - * Gumowo,

- * Gawki,
- * Gniazdowo.
- na chodnikach w Starym Lubotyniu wykonana została nawierzchnia z kostki typu Polbruk.
- w następujących miejscowościach wykonane zostało oświetlenie uliczne:
 - * Gawki (1999),
 - * Podbielko (1999),
 - * Rogówek (1999),
 - * Sulęcín Szlachecki (2001),
 - * Sulęcín Włóściański (2001),
 - * Klimonty (2001),
 - * Stary Lubotyń (2002),
 - * Lubotyń Morgi (2002),
 - * Stary Turobin (2002)
 - * Grądziki (2003).

4. Inwestycje oświatowe:

- dokonana została rozbudowa Szkoły Podstawowej w Starym Lubotyniu (1999-2002);
- zmodernizowano kotłownię węglowo – olejową w Szkole Podstawowej w Sulęciniu Szlacheckim.

5. Inne:

- likwidacja barier architektonicznych w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej (2002),
- remont dachu na budynku administracyjnym Urzędu Gminy (2003),
- modernizacja kotłowni węglowej na olejową w budynku Urzędu Gminy.

Realizacja powyższego planu absorbowała znaczne środki wypracowane przez Gminę. W ogólnej skali wydatków gminy zaangażowanie pokrycia kosztów inwestycji przedstawiało się następująco:

1999	2000	2001	2002	2003
25,6%	18,8%	19,0%	20,9%	22,5%

Realizacja inwestycji powodowała również zamierzony deficyt w rocznych rozliczeniach budżetu. Wynosił on w roku 1999 – 550 tys. złotych, a w roku 2003 – 451 tys. złotych. Realizacja inwestycji odbywała się, oprócz wykorzystania w podstawowym stopniu dochodów własnych, poprzez współfinansowanie zadań inwestycyjnych z różnych źródeł, z których wymienić należy:

- fundusze ochrony środowiska,
- środki celowe w zakresie kultury fizycznej i ochrony osób niepełnosprawnych,
- dotacje przedmiotowe z administracji samorządowej i rządowej.

2.3.3. Zasoby materialne gminy

1. Urządzenia administracyjne:

- gmina jest właścicielem budynku administracyjnego. Obiekt wykorzystywany jest również dla innych funkcji, jak: biblioteka, zakłady gospodarcze, apteka i poczta;

2. Własnością administracji gminy są budynki szkolne w miejscowościach:

- Stary Lubotyń,
- Sulęcín Szlachecki,
- Gniazdowo,
- Rząśnik,
- Koskowo,
- Podbiele

wraz z działkami przyszkolnymi.

3. Urządzenia komunalne:

- wodociągi:

- * stacja uzdatniania wody w Gniazdowie,

- * sieć wodociągowa o długości 40,3 km wraz z przyłączami (467 sztuk) o długości 15 km,

- * wodociąg został doprowadzony do następujących miejscowości: Stary Lubotyń,

Lubotyń Włóki, Gniazdowo, Budziszki, Rogowo, Kosewo, Sulęcín Szlachecki, Sulęcín

Włociański, Lubotyń Kolonia, Brzozowa, Turobin, Rząśnik, Stary Turobin, Koskowo,
Lubotyń Morgi.

- kanalizacja:
 - * gminna oczyszczalnia ścieków z punktem zlewnym o przepustowości 150 m³ na dobę w miejscowości Lubotyń Włóki,
 - * sieć kanalizacyjna w Starym Lubotyniu o długości 4,1 km wraz z siecią (69 szt.) przykanalików na 2,2 km.
- gospodarka odpadami:
 - * gminne wysypisko odpadów

W miejscowości Lubotyń Włóki działa gminne składowisko odpadów komunalnych. Obiekt na obszarze 0,91 ha ma pojemność eksploatacyjną 9600 m³. Składowisko przyjmuje nie segregowane odpady komunalne oraz ustabilizowane osady ściekowe.

- drogownictwo

Drogi gminne mają łączną długość 89 km, w tym:

- 5,2 km o nawierzchni bitumicznej,
- 53,8 km drogi o ulepszonej nawierzchni żwirowej,
- 30 km drogi dojazdowe do pól.

W gminie znajdują się drogi powiatowe o długości 41,5 km, z tego 30,6 km posiada nawierzchnię bitumiczną.

2.3.4. Rolnictwo

Aby właściwie ocenić sytuację rolnictwa w gminie warto przyjąć jako wyjściową myśl zawartą w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego.

„Ważną determinacją przemian i restrukturyzacji rolnictwa są nadmierne zasoby siły roboczej (bezrobocie jawne i ukryte) oraz problemy związane ze znalezieniem dla nich pozarolniczych miejsc pracy. Rozwój rolnictwa uzależniony będzie też od rozbudowy przemysłu rolno-spożywczego, organizacji dystrybucji i przechowalnictwa płodów rolnych, tworzenia grup producenckich.

Dotychczasowe trendy rozwojowe wskazują, że rozwój rolnictwa mazowieckiego przebiega dwukierunkowo. Z jednej strony wzrasta liczba gospodarstw charakteryzujących się wysokim poziomem nowoczesności, wyspecjalizowanych w produkcji między innymi na potrzeby żywieniowe aglomeracji, zdolnych konkurować z rolnictwem Unii Europejskiej. Z drugiej strony utrzymuje się znaczna część gospodarstw drobnych o wielokierunkowym profilu produkcji, posiadająca nadal duże rezerwy siły roboczej”.

Wykaz gospodarstw wg wielkości

Miejscowość	1-5 ha	5 -10 ha	10-15 ha	15-30 ha	30-50 ha	50-100 ha	Razem
Budziszki	8	10	7	8	-	-	33
Chmielewo	14	2	3	5	-	-	24
Gawki	20	7	1	3	5	-	36
Gniazdowo	23	13	15	18	2	-	71
Grądziki	8	12	5	4	1	-	30
Gumowo	8	10	12	10	-	-	40
Koskowo	20	20	14	12	-	-	66
Kosewo	16	21	14	13	2	-	66
Klimonty	3	4	4	7	2	-	20
Lubotyń Kolonia	11	4	5	8	-	-	28
Lubotyń Morgi	11	8	5	1	-	-	25
Lubotyń Włoki	11	8	14	2	-	-	35
Stary Lubotyń	27	13	2	3	-	-	45
Podbiele	50	12	10	18	2	-	92
SulęcínWłósciańsk	28	32	14	-	-	-	74
Sulęcín Szlachecki	37	28	9	6	-	-	76
Rząśnik	18	28	14	5	1	-	66
Rabędy	17	5	5	12	-	-	39
Żyłowo	6	6	4	10	-	-	26
Turobin	10	10	10	5	-	-	35
Brzozowa	5	13	4	3	2	-	27
Podbielko	13	7	5	6	2	-	33
Świerże	4	2	6	4	-	-	16
Rogowo Folwark	7	-	5	11	3	1	27
Rogówek	3	2	4	3	-	-	12
Rogowo Stare	3	3	2	-	-	-	8
Żochowo	16	11	7	7	2	-	43
RAZEM	397	296	200	184	24	1	1102

Warunki glebowe

Grunty orne – pow. ogółem 6509,81	Użytki zielone – pow. ogółem 2320,23
Klasa:	Klasa:
III a, III b – gleby dobre 445,47	III, IV – użytki średnie 1155,83
IV a, IV b – gleby średnie 1214,14	V, VI, VI z – użytki słabe i bardzo słabe 1164,40
V, VI, VI z – gleby słabe i najłabsze 4850,20	
Razem: 8830,04	

2.3.5. Szkolnictwo

Ważnym czynnikiem w kształtowaniu stosunków społecznych jest działalność instytucji świadczących bezpośrednio usługi ludności w zakresie oświatowo-wychowawczym, ochrony zdrowia, kultury i sztuki oraz sportu i rekreacji.

OŚWIATA I WYCHOWANIE

Tabela: Szkolnictwo

Wyszczególnienie	Liczba placówek	Liczba uczniów
Przedszkola	-	-
Szkoły podstawowe	4	377
Gimnazja	1	199
Łącznie:	5	571

Gmina jest organem administracyjnym dla następujących placówek:

1. Gimnazjum Publiczne w Starym Lubotyńcu: 3 oddziały uczniów – 199
2. Publiczna Szkoła Podstawowa w Sulęcinie Szlacheckim - klasy I – VI

Łącznie oddziałów - 6 - Uczniów - 66

3. Publiczna Szkoła Podstawowa w Podbielu – klasy I - IV

Oddziałów – 4 – Uczniów – 28

4. Publiczna Szkoła Podstawowa w Gniazdowie – klasy I – IV

Oddziałów 4 – Uczniów – 36

Obsługą finansowo-administracyjną w/w szkół zajmują się służby administracyjne gminy

2.3.6. Podstawowa opieka zdrowotna

Główną instytucją świadczącą podstawową opiekę zdrowotną jest Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej ,funkcjonujący w obiekcie będącym własnością gminy , a zlokalizowanym w Starym Lubotyniu.

Zatrudnienie personelu specjalistycznego i pomocniczego umożliwia prowadzenie w Zakładzie w Starym Lubotyniu porad lekarskich w zakresie:

- chorób wewnętrznych,
- pediatrii,
- ginekologii.

W Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Starym Lubotyniu mieszkańcy gminy korzystają z podstawowej opieki zdrowotnej również w gabinecie pielęgniarstwa.

Poprzez SP ZOZ w Lubotyniu rozwiązaniem jest interwencyjna obsługa Pogotowia Ratunkowego w Ostrowi Mazowieckiej.

Pacjenci lekarzy z gminy korzystają ze specjalistycznych usług medycznych oraz są hospitalizowani w Samodzielnym Publicznym Zespole Zakładów Opieki Zdrowotnej opartym na funkcjonowaniu rozbudowanego Szpitala Powiatowego w Ostrowi Mazowieckiej.

2.3.7. Bezrobocie

Problem bezrobocia jest również niekorzystnym zjawiskiem w gminie Stary Lubotyń. W skali makro i województwa jest to jeden z głównych problemów społecznych. Również środowisko gminy Stary Lubotyń w swoisty sposób narażone jest na niekorzystne skutki tego zjawiska.

Tabela: Bezrobocie

Wyszczególnienie	Lata			
	1999	2000	2001	2002
Województwo mazowieckie	249,216	289,872	346,118	368,856
Powiat ostrowski	5,217	5,659	6,437	6,740
Gmina Stary Lubotyń	181	198	229	249

Tabela: Bezrobotni wg płci

Rok	Obszar	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	% kobiet
2000	województwo mazowieckie	289872	153987	135885	53,1%
	powiat ostrowski	5659	2880	2779	50,9%
2001	województwo mazowieckie	346118	175495	170623	50,7%
	powiat ostrowski	6437	3218	3219	50,05
2002	województwo mazowieckie	368856	182080	186776	49,4%
	powiat ostrowski	6740	3289	3451	48,8%

Charakteryzując zjawisko bezrobocia w gminie należy podkreślić występujące zjawisko zubożenia wśród osób bezrobotnych.

Zaledwie 6 % bezrobotnych w skali powiatu otrzymuje zasiłki dla bezrobotnych. Dlatego też w skali gminy jedynym źródłem dla wielu bezrobotnych pozostają fundusze z opieki społecznej.

Podobnie jak w skali powiatu tak i w gminie Stary Lubotyń występuje równa proporcja bezrobotnych kobiet i mężczyzn. Dla stworzenia charakterystyki zjawiska dotyczącej bezrobocia podajemy informacje w oparciu o oficjalne źródła GUS. Tworzą one charakterystykę problemu w skali województwa i powiatu. Są w znacznym stopniu zbieżne z danymi dla środowiska gminnego Starego Lubotynia.

Tabela: Bezrobotni według wieku

Rok	Obszar	w tym według wieku											
		do 24 lat	% bezrob.	25-34 lata	% bezrob.	35-44 lata	% bezrob.	45-54 lata	% bezrob.	55-59 lat	% bezrob.	60-64 lat	% bezrob.
2000	województwo mazowieckie	95042	27,5%	90856	26,3%	78819	22,8%	70577	20,4%	8597	2,5%	2227	0,6%
	Powiat ostrowski	2 466	33,6%	1 684	26,2%	1319	20,5%	1104	17,2%	136	2,1%	28	0,4%

2001	województwo mazowieckie	96440	26,25	99 258	26,9%	79847	21,6%	79871	21,7%	10864	2,9%	2567	0,7%
	Powiat ostrowski	2 246	33,3%	1803	26,8%	1324	19,6%	1182	17,5%	151	2,2%	34	0,5%

Tabela: Bezrobotni wg wykształcenia

Rok	Obszar	z tym z wykształceniem									
		wyższym	% bezrob.	Polic. I średnie zaw.	% bezrob.	Średnim ogólnokoszt.	% bezrob.	Zasad. zawodowe	% bezrob.	Podst. i niepełne podst.	% bezrob.
2001	województwo mazowieckie	12542	3,6%	76560	22,1%	21436	5,9%	123948	35,8%	111632	32,3%
	powiat ostrowski	127	2,0%	1450	22,5%	301	4,7%	2465	39,3%	2094	32,5%
2002	województwo mazowieckie	16584	4,5%	82385	22,3%	23423	6,4%	128069	34,7%	118395	32,1%
	powiat ostrowski	169	2,5%	1516	22,5%	342	5,1%	20585	38,4%	2128	31,65

Tabela: Bezrobotni bez prawa do zasiłku

Rok	Obszar	Ogółem		
			bez prawa do zasiłku	% bez prawa do zasiłku
2000	województwo mazowieckie	289872	234003	80,7%
	powiat ostrowski	5659	4912	86,8%
2001	województwo mazowieckie	346118	281302	81,3%
	powiat ostrowski	6437	5655	87,9%
2002	województwo mazowieckie	368856	312335	84,7%
	powiat ostrowski	6740	6125	90,9%

W skali powiatu niepokojącym jest zjawisko stale zmniejszających się środków z Funduszu Pracy na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu.

Np. w latach 2000 – 2002 ilość bezrobotnych wzrosła w powiecie 5659 do 6740 osób, co stanowi 119% , wydatkowane środki Powiatowego Funduszu Pracy na cel przeciwdziałania bezrobociu spadły z sumy 2,055,875 zł. do kwoty 860,065 zł. to znaczy o 75 %.

Charakterystykę tych wydatków przedstawiono poniżej

Tabela: Wydatkowanie środków Powiatowego Funduszu Pracy w latach 1999 – 2002

Wyszczególnienie	Wydatki w poszczególnych latach (w zł)			
	1999	2000	2001	2002
Prace interwencyjne	816089	489302	661329	204822

Roboty publiczne	232270	178538	145072	135323
Szkolenia	180849	149894	58994	165663
Zatrudnienie absolwentów	310451	200900	127713	85464
Stáže	236216	410480	187068	185718
Program specjalny	0	21053	4025	63015
Pożyczki dla zakładów pracy na tworzenie dodatkowych miejsc pracy	65000	0	0	0
Pożyczki dla bezrobotnych na uruchomienie działalności gospodarczej	215000	150000	0	20000
RAZEM	2055875	1609167	1184201	860005

Wprawdzie skala bezrobocia w gminie stary Lubotyń nie odbiega znacznie od występującej w innych środowiskach , to jednak należy problem rozpatrywać pod różnymi aspektami. Wśród nich na wyróżnienie zasługują następujące skutki bezrobocia:

- degradacja moralna i psychiczna osób bezrobotnych powodująca poczucie pesymizmu i beznadziejności,
- wzrost zjawisk patologii społecznej włącznie z przestępczością,
- degradacja wartości potencjału zawodowego i ludzkiego bezrobotnych,
- zanik kwalifikacji u osób na długoletnim bezrobociu,
- potrzeba rezerwowania wzrostu środków materialnych na łagodzenie powstającego ubóstwa.

-

2.3.8. Opieka społeczna

Pomoc społeczną organizują organy samorządowe i organy administracji państwowej. Występuje tu szeroka współpraca z organizacjami społecznymi, stowarzyszeniami oraz związkami zawodowymi.

Osoby, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej mogą liczyć na pomoc zgodnie z polityką socjalną państwa.

W gminie działa samodzielna jednostka organizacyjna – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej , finansowany z budżetu gminy.

Zadania zlecone w tym zakresie są finansowane ze środków budżetu państwa.

Formy pomocy społecznej realizowanej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przedstawiona są w poniższych zestawieniach.

Tabela; Pomoc społeczna

Forma pomocy	2000	2001	2003
ZADANIA ZLECONE			
Zasiłki stałe	12	16	16
Zasiłki wyrównawcze	5	6	6
Dodatki do zasiłków stałych	----	---	---
Zasiłki okresowe, w tym:	37	9	20
• zasiłki okresowe z braku możliwości zatrudnienia	21	7	16
• zasiłki okresowe specjalne	1	---	---
Zasiłki gwarantowane	---	1	1
Zasiłki z powodu długotrwałej choroby	16	2	2
Renty socjalne	22	25	31
Zasiłki z tytułu ochrony macierzyństwa	3	5	16
Dopłata do leków	---	---	---
Zasiłki dla dzieci	---	---	---
Zasiłki pielęgnacyjne	14	15	14
Zasiłki rodzinne	1	1	3
Pomoc dla kombatantów	21	12	---
Usługi opiekuńcze/ usługi sąsiedzkie	4	4	4
Składki na ubezpieczenie emerytalno - rentowe	3	5	4
Składki na ubezp. zdrowotne	39	47	30
ZADANIA WŁASNE GMINY			
Dożywianie dzieci	198	183	220
Wyprawka dla dzieci	---	---	27
Zasiłki pieniężne	91	94	92
Odpłatność za turnusy rehabilitacyjne	---	---	---
Świadczenia lecznicze	---	---	---
Zdarzenia losowe	55	2	1
Zakup odzieży(dla rodzin)	---	---	---
Kolonie	22	48	53
Koszty pogrzebu	---	1	1
Zakup opału (dla rodziny)	4	3	6

2.3.9. Kultura – Biblioteka

Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku z późniejszymi zmianami wśród spraw lokalnych wskazuje na zadania z zakresu kultury. Występują tu również jako zadania własne – gminne placówki kultury w tym biblioteki.

W Starym Lubotyniu znajduje się Gminna Biblioteka Publiczna zorganizowana w dobrych warunkach lokalowych; dostępna dla ogółu mieszkańców Biblioteka posiada dobrze zorganizowany księgozbiór, który uzupełniany jest systematycznie przez subwencje budżetowe gminy.

2.3.10. Budżet

Budżet gminy w relacjach porównawczych wskazuje tendencje wzrostowe.

Dochody budżetu na 1 mieszkańca na przestrzeni 5 lat – 1997-2001- wykazują dynamikę wzrostu z 789,5 zł do 1229,0 zł w wysokości 155 %.

Istotnym pozytywnym elementem jest również wzrost własnych dochodów gminy w tym okresie (bez subwencji i dotacji przedmiotowych) z kwoty 986 tyś. zł do 1573 tyś. zł – 159 %.

W wydatkach ogólnych budżetu nakłady na inwestycje kształtują się w wysokości około 20 %.

W ostatnich latach również pozytywnie kształtuje się wysokość deficytu budżetowego, która w roku 2004 przewidywana jest w wysokości sięgającej 2% wydatków ogółem.

Oprócz wykorzystanych dochodów wypracowanych przez gminę przy realizacji gminnego budżetu w ostatnich latach występowały dotacje od:

- Wojewody Mazowieckiego,
- Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki,
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska.

Realizując Strategię należy planowane wydatki wspierać środkami z Funduszy Europejskich.

Dla właściwego przedstawienia zadań Strategii niezbędne jest również wstępne planowanie na okres Strategii.

Prognoza dochodów gminy.

Dynamika wzrostu dochodów w okresie 1998 – 2004 w cenach bieżących przedstawiała się następująco:

- w r. 1999 do r. 1998 – 9,7%

- w r. 2000 do r. 1999 – 6,7%
- w r. 2001 do r. 2000 – 17,5%
- w r. 2002 do r. 2001 – 19,0%
- w r. 2003 do r. 2002 - 9,6%
- w r. 2004 do r. 2003 – 0,1%

Powyższe dane posłużyły do wyznaczenia średniorocznej zmiany dochodów gminy. W tym przypadku odnotowano wzrost o około 7 % z roku na rok dochodów gminy w danym okresie. W oparciu o średnioroczny wzrost dochodów gminy można wyznaczyć przewidywaną wielkość dochodów gminy do 2015 roku (tabela poniżej)

Lata	Prognozowane dochody w mln zł
2005	5,9
2006	6,3
2007	6,7
2008	7,2
2009	7,7
2010	8,2
2011	8,8
2012	9,4
2013	10,1
2014	10,8
2015	11,6

Wielkość bazowa – przewidywane dochody gminy w roku 2004 rzędu 5,5 mln zł

Powyższą analizę należy traktować szacunkowo. Do obliczeń przyjęto bowiem przeciętny wskaźnik wzrostu dochodów gminy wyliczony na podstawie dość znacznie różniących się rocznych wskaźników dynamiki dochodów . Na przyszłe dochody gminy mogą również mieć wpływ prace nad zmianą ustaw dotyczących decentralizacji dochodów państwa.

2.3.11.Działalność gospodarcza

Na terenie gminy prowadzą działalność podmioty gospodarcze zarejestrowane w gminnym rejestrze.

Stan ilościowy tej sfery działalności przedstawił się następująco:

- w roku 2000 – 134

- w roku 2001 – 139
- w roku 2002 – 141
- w roku 2003 - 142

Są to w większości jednostki zajmujące się obsługą produkcji rolnej , działalnością handlową i gastronomiczną oraz różnymi usługami.

Głównym podmiotem gospodarczym jest Gminna Spółdzielnia.

Spółdzielczy podmiot gospodarczy prowadzi działalność określoną i ukierunkowaną przez członków Spółdzielni, w przeważającej części rolników.

Zadania, które realizuje Gminna Spółdzielnia w starym Lubotyniu obejmują przede wszystkim wszechstronne zaopatrzenie rolników w towary związane z produkcją rolną. W dalszym ciągu do GS należy priorytet zaopatrzenia mieszkańców gminy w artykuły powszechnego użytku. Ogółem GS Lubotyń zatrudnia 11 pracowników.

Wśród oczekiwanych przez społeczność nowych zadań GS-u, jest wzmocnienie sektora skupu i zbytu towarów produkcji rolnej.

W polityce gminnej należy podtrzymywać atmosferę sprzyjającą powstawaniu nowych podmiotów gospodarczych.

2.3.12. Bezpieczeństwo publiczne

Zagrożenia pożarowe w gminie związane są z:

- użytkowaniem obiektów i urządzeń niezgodnie z przeznaczeniem
- pogarszającym się stanem instalacji elektrycznej w starszych budynkach
- prowadzoną działalnością gospodarczą

Uwzględnić należy również, że będą narastać zagrożenia wynikające ze wzrastającego ruchu drogowego (przewóz niebezpiecznych ładunków)

Tabela: Liczba pożarów i zagrożeń w gminie Stary Lubotyń

Wyszczególnienie	Požary	Miejscowe zagrożenia	Alarmy fałszywe	Ogółem
2000	47	50	2	99
2001	49	62	3	114
2002	59	81	3	143
2003	52	71	1	124

Teren gminy nadzorowany jest przez Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Ostrowi Mazowieckiej.

Z uznaniem należy oceniać społeczną działalność Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu gminy. Aktywnie działa przeszło 150 członków OSP.

Stan organizacyjny obejmuje 10 jednostek OSP w następujących miejscowościach:

- Stary Lubotyń,
- Rząśnik Lubotyński,
- Żochowo ,
- Podbiele ,
- Sulęcín Szlachecki,
- Gniazdowo,
- Gumowo,
- Koskowo,
- Kosewo ,
- Podbielko.

Zaznaczyć należy, że spośród wyżej wymienionych pierwsze siedem jednostek OSP posiada własne pojazdy specjalne, pozwalające na wykonanie samodzielnych operacji ratunkowych.

2.3.13. Media

Wiadomości o sprawach gminy Stary Lubotyń publikowane są w zasadzie w trzech wydawnictwach:

- Ostrowski Tygodnik Powiatowy – wydawany w Ostrowi Mazowieckiej
- Tygodnik Ostrołęcki – wydawany w Ostrołęce
- Kurier Ziemi Ostrowskiej – wydawany w Ostrowi Mazowieckiej

Okazjonalnie w Regionalnym Ośrodku Telewizyjnym przedstawiane są materiały dotyczące Ziemi Lubotyńskiej.

3. ANALIZA MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

3.1. Analiza SWOT

Podstawowym elementem Strategii Rozwoju jest analiza SWOT. Umożliwia ona określenie czynników warunkujących rozwój gminy. Czynniki te dzielą się na:

- **zewnętrzne**, obejmujące zjawiska, procesy i zdarzenia wpływające na rozwój gminy, a od niej niezależne;
- **wewnętrzne**, określające obecną i przewidywalną sytuację społeczno-gospodarczą i funkcjonalno-przestrzenną gminy.

Obydwie grupy czynników mogą wywierać na rozwój gminy zarówno pozytywny jak i negatywny wpływ. Z tego względu można je określić następująco:

- czynniki zewnętrzne pozytywne jako MOŻLIWOŚCI;
- czynniki zewnętrzne negatywne jako ZAGROŻENIA;
- czynniki wewnętrzne pozytywne jako MOCNE STRONY;
- czynniki wewnętrzne negatywne jako SŁABE STRONY.

MOŻLIWOŚCI są to zjawiska mające pozytywny wpływ na funkcjonowanie gminy i stworzenie możliwości jej rozwoju.

ZAGROŻENIA to zjawiska pochodzące z otoczenia gminy, stanowiące bariery utrudniające jej rozwój oraz możliwości wykorzystania szans.

Przez MOCNE STRONY rozumiemy zjawiska ułatwiające rozwój gminy, zależne od niej samej. Może to być: korzystne położenie geograficzne, dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna, posiadanie wolnych, uzbrojonych terenów pod inwestycje czy dobra kondycja finansowa gminy.

SŁABE STRONY to czynniki zależne od gminy, ograniczające jej możliwości rozwojowe. Można tu dla przykładu zaliczyć: braki w infrastrukturze, słabo rozwiniętą sieć drogowo-komunikacyjną, brak pomysłów na promocję gminy czy duży deficyt budżetowy.

Analiza SWOT pozwala na prawidłowe zdefiniowanie wyżej wymienionych czynników. Umożliwia to określenie szans rozwojowych gminy wynikających z połączonego oddziaływania pozytywnych czynników zewnętrznych (MOŻLIWOŚCI)

i wewnętrznych (MOCNE STRONY) oraz barier hamujących rozwój gmin, wynikających z kolei z łącznego wpływu negatywnych czynników zewnętrznych (ZAGROŻENIA) i wewnętrznych (SŁABE STRONY). Oparta na analizie SWOT Strategia Rozwoju Gminy powinna określić działania konieczne do maksymalnego wykorzystania rozpoznanych szans rozwojowych oraz do zminimalizowania wpływu czynników hamujących jej perspektywy rozwojowe.

3.2. Zestawienie wyników SWOT

3.2.1. Mocne strony

- samorządność organizacji gminnych,
- działalność Rady Gminy,
- działalność Gminy w zakresie:
 - * realizacji podstawowych funkcji,
 - * załatwianiu spraw mieszkańców,
- zaopatrzenie mieszkańców w podstawowe artykuły,
- stan organizacyjny w Gminie.

3.2.2. Słabe strony

- dostępność szkolnictwa ponadpodstawowego,
- niewystarczające możliwości do rozwoju podmiotów gospodarczych,
- poziom jednostek usługowych,
- organizacja zbytu,
- trudności w podejmowaniu samodzielnej działalności gospodarczej,
- opieka nad ludźmi ubogimi i niepełnosprawnymi.

3.2.3. Możliwości

- organizacja placówek oświatowych,
- poziom kształcenia,
- poprawa zaopatrzenia w artykuły gospodarcze i spożywcze,

- doskonalenie placówek medycznych,
- stan porządku publicznego,
- zaopatrzenie w wodę,
- dostępność do linii energetycznej,
- usługi komunalne związane z wywozem odpadów stałych.

3.2.4. Zagrożenia

- brak skutecznej działalności w zakresie warunków pozyskiwania pracy,
- niski poziom dochodów mieszkańców,
- nieznaczny poziom wykorzystania potencjału ludzkiego,
- niezadowalający poziom doskonalenia zawodowego,
- niska ocena działalności zakładów przemysłowych,
- niedoskonały system działania jednostek usługowych,
- trudności w korzystaniu z sieci gazowej i internetowej,
- niewykorzystane zasoby siły roboczej.

3.3. Metodologia przeprowadzonej analizy

1. Analizę przeprowadzono w związku z badaniami będącymi między innymi podstawą do opracowania Strategii Rozwoju Gminy na lata 2004 – 2015.
2. Opracowanie ankiet ustalone według zasad przyjętych do badań systemu SWOT.
3. Zagadnienia stanowiące zestaw tematów w ankiecie oraz ich określenia dokonali analitycy w porozumieniu z Wójtem Gminy Stary Lubotyń.
4. Analizę przeprowadzono w jednym terminie i w jednym miejscu: w sali konferencyjnej Urzędu Gminy w Starym Lubotyniu o godz. 12.00 w dniu 27.11.2003r.
5. Nie przeprowadzono żadnych badań ankietowych uzupełniających w innych lokalach i w innym terminie. Zachowano maksymalną możliwość podawania przez ankierów subiektywnych ocen.

6. Ankieta została przeprowadzona anonimowo, bez stosowania jakichkolwiek oznaczeń związanych z osobami ją wypełniającymi.
7. Oficjalność przeprowadzenia badań podkreślił Wójt Gminy Pan Ireneusz Gumkowski, poprzez wprowadzenie przekazane zebranych, jak i przez osobistą obecność w trakcie dokonywania badań ankietowych.
8. W badaniach ankietowych ogółem udział wzięło 43 osoby. Zgodnie z oznaczeniem dokonany przez składającego informacje wśród 43 ankietowanych było 32 osoby, określające się jako społecznie związani z gminą, oraz 11 osób zawodowo związanych z gminą.
9. Wśród ankietowanych byli: radni gminni, sołtysi, kierownicy placówek oświatowych, kierownicy i specjaliści administracji gminnej.

4.1.1. Poprawa zdrowotności mieszkańców

Właściwa organizacja opieki zdrowotnej stanowi kluczowe znaczenie dla jakości życia mieszkańców.

Pomimo aktualnie dość skomplikowanej reformami działalności służby zdrowia (w skali kraju) nie należy tworzyć atmosfery nieufności do działania placówek medycznych obsługujących mieszkańców gminy Stary Lubotyń.

Dalsze porządkowanie tego obszaru w skali makro powinno przynieść również nowe korzystne zjawiska w tym zakresie do Starego Lubotynia. Stwierdzić należy, że podstawowa opieka zdrowotna w gminie Stary Lubotyń funkcjonuje na poziomie zadowalającym.

Zadanie 1

W perspektywie realizacji Strategii podjęte zostaną działania w celu rozszerzenia działalności Zakładu Opieki Zdrowotnej w Starym Lubotyniu poprzez rozbudowę zakresu usług medycznych o:

- pediatrię;
- ginekologię;
- okulistykę.

Zadanie 2

Niezbędne jest wytworzenie tradycji badań profilaktycznych wszystkich uczniów szkół.

Ta systematyczność winna być połączona z czynną opieką lekarską dla osób wskazanych do interwencji medycznej, a szczególnie w zakresie leczenia stomatologicznego.

Zadanie 3

Okresowo co 2-3 lata poddawać masowym badaniom uczniów szkół w zakresie wady postawy oraz prawidłowości w zakresie wskaźnika cukru we krwi.

Zadanie 4

Wspólnie z dyrekcjami szkół w miarę możliwości podjąć organizację grup, w których młodzież z wadami postawy objęta zostanie ćwiczeniami korekcyjnymi i rehabilitacyjnymi.

Realizatorzy:

- instytucje związane z opieką zdrowotną w powiecie,
- Samodzielny Publiczny ZOZ w Starym Lubotyniu,
- dyrekcje szkół,

- organizacje związane z ochroną zdrowia.

Spodziewane efekty:

- poprawa stanu zdrowotności mieszkańców,
- wprowadzenie profilaktyki zdrowotnej.

4.1.2. Kultura

Wypracowanie tradycji kulturalnych w gminie przebiega różnymi formami.

Wielką funkcję ma tu do wykonania działalność bibliotek. Ich systematyczne dofinansowanie pozwoli na wzrost ilości woluminów, jak i dostępności prasy o charakterze społecznym i politycznym.

W bibliotece podjęte zostaną różne formy konkursów czytelniczych, jak również podjęcie wspólnie z Biblioteką Powiatową wieczorów autorskich oraz kameralnych imprez.

Zadanie 1

Nastąpi wsparcie działalności Biblioteki Gminnej dla podjęcia organizacji konkursów czytelniczych. Nastąpi wspólnie z Biblioteką Powiatową organizacja autorskich i otwartych imprez upowszechniających literaturę.

Zadanie 2

Wsparcie ze strony samorządu otrzymywać będą organizatorzy masowych imprez rozrywkowych, dyskotek, zabaw ludowych, majówek, itp.

Podjęte zostaną organizacje imprez z okazji świąt i rocznic patriotycznych.

Zadanie 3

Przeprowadzone zostaną studia i badania lokalne w celu ustalenia historycznych tradycji Ziemi i Ludzi Lubotyńskich.

Podjęte prace nad prehistorią obecnej Ziemi Lubotyńskiej przyniosą w efekcie wystawy i kolekcje dotyczące tych tematów.

Realizatorzy:

- instytucje gminne,
- organizacje społeczne gminy.

Spodziewane efekty:

- rozbudzenie aktywności środowiska,
- rozwijanie i popieranie różnych form życia kulturalnego.

4.1.3. Szkolnictwo

Na funkcjonowanie placówek oświatowych – szkół podstawowych i gimnazjów – podstawowy wpływ mają warunki demograficzne. Aktualny brak przesłanek do planowania wzrostu ilości dzieci w wieku szkolnym. Będzie to miało podstawowy wpływ na funkcjonowanie i wielkość istniejących placówek szkolnych.

Zadanie 1

Samorząd gminy dokonując bieżących analiz stanu młodzieży uczęszczającej do szkół oraz perspektywy demograficzne, będzie analizował celowość utrzymania niektórych szkół.

Zadanie 2

Nie przewiduje się zwiększenia w gminie liczby szkół o randze gimnazjum. Niezbędne będzie tu jednak wykonanie szeregu działań modernizacyjnych związanych z doskonaleniem klasopracowni, w tym szczególnie informatyki.

Zadanie 3

Obowiązki szkoły wynikające z wprowadzenia obowiązkowych 5-ciu godzin wf do programu nauczania wymagać będzie wygospodarowania pomieszczeń do tego celu.

Zadanie 4

Rozważenie budowy stadionu gminnego w oparciu o boisko przyszkolne w Starym Lubotyniu.

Zadanie 5

Wspierany będzie ruch krajoznawczy i turystyczny w placówkach szkolnych. Wprowadzona zostanie coroczna impreza krajoznawcza dla wyróżniających się uczniów z różnych szkół w gminie.

Zadanie 6

Utworzony zostanie system realnego wspomagania nauczycieli w zakresie podnoszenia ich kwalifikacji i w samokształceniu.

Zadanie 7

Zostanie utworzony ośrodek informacyjny dla absolwentów gimnazjum w zakresie doradztwa dla młodzieży i rodziców. Będzie on dysponował skompletowanymi materiałami dotyczącymi szkolnictwa ponadgimnazjalnego w szkołach powiatu ostrowskiego, jak i innych regionów.

Działalność ukierunkowana będzie na uczniów II klasy gimnazjum..

Zadanie 8

Celowym będzie również w w/w ośrodku kompletowanie informacji o możliwościach podejmowania studiów licencjackich w Lubiejewie, Ostrowi Mazowieckiej, Łomży i Warszawie.

Realizatorzy:

- samorząd gminny,
- dyrekcje szkół,
- władze administracji szkolnej,
- mieszkańcy poprzez aktywność rad rodziców.

Spodziewane efekty:

- podnoszenie stopnia organizacyjnego szkół,
- tworzenie warunków do wszechstronnego wychowania,
- powiązanie wychowania młodzieży z patriotyzmem i szacunkiem do tradycji.

4.1.4. Sport i wypoczynek

Traktując rozwój fizyczny człowieka jako ważny element w utrzymaniu zdrowia i sprawności jednostki należy problemom z tym związanym nadawać określoną rangę.

W działaniach organizacyjnych należy dążyć do:

- specjalizacji niektórych organizacji sportowych w celu wytworzenia z wytypowanej i uznanej dyscypliny sportowej zespołu do uczestnictwa w sporcie wyczynowym,
- wypracowania metod do prowadzenia kwalifikacji najlepszych wyników sportowych (rekordów gminy).

W programie strategicznym przeprowadzić działanie w następujących kierunkach:

1. Zbudowanie trwałych urządzeń na boiskach przy szkołach. Podjęcie inwestycyjnych działań do uruchomienia szkolnych sal gimnastycznych. Zbudowanie stadionu gminnego.
2. Rozwijanie życia sportowego popierać poprzez tworzenie i rozwijanie Szkolnych Uczniowskich Klubów Sportowych i Ludowych Zespołów Sportowych.

Realizatorzy:

- samorząd gminny,
- pozagminne instytucje sportu i wypoczynku,
- dyrekcje szkół.

Spodziewane efekty:

- wzrost aktywności społecznej mieszkańców,
- zagospodarowanie czasu wolnego młodzieży,
- ograniczenie patologii społecznej wśród młodzieży.

4.2. Cel strategiczny: Rozwój lokalnej gospodarności

Program strategiczny Zadania	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
A. Bezpieczeństwo w gminie												
1. Zadanie: Współpraca z Komendą Policji. Starania o przywrócenie Gminnego Posterunku Policji	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
2. Zadanie: Opracowanie programów eliminacji patologii narkomanii i alkoholizmu	X	X	X									
3. Opieka nad działalnością Ochotniczej Straży Pożarnej	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
B. Rozwój przedsiębiorczości												
1. Zadanie: Tworzenie lokalnej polityki fiskalnej		X	X	X								
2. Zadanie: Warunki do tworzenia nowych podmiotów		X	X	X	X	X						
3. Zadanie: Informacje o warunkach dla gospodarności	X	X	X									
C. Obsługa wniosków dla celów wykorzystania funduszy zewnętrznych												
1. Zadanie: Organizacja audytów	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
2. Zadanie: Szkolenie kadr	X	X	X	X								
3. Zadanie: Kompletowanie dokumentacji Funduszy	X	X										
4. Zadanie: Fundusze operacyjne do obsługi projektów	X	X	X	X	X	X						

4.2.1. Bezpieczeństwo w gminie

Jedną z podstawowych kategorii usług wyższego rzędu jest bezpieczeństwo. Wprawdzie badania nie wskazują na ocenę negatywną w tym zakresie, tym niemniej środowisko gminy jest pod wpływem zewnętrznych zagrożeń.

Zadanie 1

W zakresie bezpieczeństwa mieszkańców gminy rozwijana będzie współpraca z Komendą Powiatową Policji.

Zadanie 2

Środowisko wychowawcze i inne w swych działaniach powinny pracować nad eliminacją patologii, a szczególnie narkomanii i alkoholizmu. Do realizacji tych programów zostaną włączone instytucje i organizacje działające w gminie.

Zadanie 3

Uznając za aktywny system działania Ochotniczych Straży Pożarnych, samorząd gminy będzie wspierał rozwój OSP zarówno w zakresie materialnym jak i organizacyjnym.

Realizatorzy:

- samorząd gminy,
- Komenda Powiatowa Policji,
- Zarząd Gminny OSP,
- organizacje sportowe i kulturalne

Spodziewane efekty:

- rozszerzenie warunków do poprawy bezpieczeństwa,
- działalność profilaktyczna w zakresie bezpieczeństwa przeciwpożarowego, jak i przeciwdziałaniu rozwojowi patologii społecznej.

4.2.2. Rozwój przedsiębiorczości

Okazanie pomocy lokalnym firmom jest szczególnie istotne, gdy zmieniają się warunki otoczenia zewnętrznego.

Reguły konkurencyjności przedsiębiorstw wymagają, aby samorzady znalazły sposoby wspomagania firm lokalnych i jeśli to możliwe uchronienie ich przed upadkiem.

Doświadczenia dowodzą, że wiele działań samorządów wspomogły firmy w okresie dla nich najtrudniejszym.

W sumie jest to korzystne dla obydwu stron.

Zadanie 1

Stworzenie w gminie lokalnej polityki fiskalnej wobec sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Zastosowanie wszelkich ulg, upustów dla poprawienia i wzmocnienia istniejących podmiotów gospodarczych.

Zadanie 2

W strukturach administracji gminnej wytworzyć atmosferę zachęcania do tworzenia nowych podmiotów gospodarczych lub podejmowania samodzielnej działalności gospodarczej.

Zadanie 3

Utworzenie punktu informacyjnego o możliwościach rozwiązywania problemów przy podejmowaniu samodzielnej działalności gospodarczej.

Współdziałanie w/w punktu z jednostkami działającymi w tym zakresie w Ostrowi Mazowieckiej oraz instytucjami finansowymi oraz Powiatowym Urzędem Pracy.

Realizatorzy:

- samorząd gminny,
- średnie i małe przedsiębiorstwa,
- powiatowy samorząd gospodarczy,
- władze powiatu.

Spodziewane efekty:

- rozwój nowych i istniejących przedsiębiorstw,
- tworzenie warunków do rozwoju podmiotów gospodarczych.

4.2.3. Obsługa wniosków dotyczących wykorzystania funduszy zewnętrznych

1. Organizacja działań tworzących audyty dla celów gminy.
2. Wytypowanie i permanentne szkolenie kadr obsługujących Lokalne Inicjatywy Wspólnotowe.
3. Bieżące kompletowanie dokumentacji związanej z Funduszami Europejskimi.
4. Tworzenie funduszy wewnętrznych gminy niezbędnych do pokrycia kosztów przygotowania projektów.

Przyjąć należy, że ukierunkowanie działań wewnętrznych gminy i jej audytów może być kierowane do wielu różnych funduszy europejskich przy realizacji programów wspólnotowych (Program Małych Projektów, Młodzież, Kultura) oraz różnych programów bilateralnych (Polsko Amerykański Fundusz Przedsiębiorczości, Fundusz Mikro, itp.).

Podstawowym jednak działaniem winny być zamierzenia do udziału w dotacjach z Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz funduszy strukturalnych ISPA i SAPARD, a szczególnie Programu Spójności Gospodarczej i Społecznej – PHARE.

Zalecenie opracowania projektów oraz ekspertyz związane będzie z pokryciem nakładów na opłacenie tych działań przez jednostki wykonujące takie zlecenia. Niektóre z tych wydatków będą refundowane przy wejściu do realizacji zadania.

Wyspecjalizowane służby powinny również podejmować obsługę projektów i wniosków związanych z wykorzystaniem innych środków ze źródeł krajowych.

Realizatorzy:

- samorząd gminny
- Urząd Marszałkowski

Spodziewane efekty:

- realizacja zadań wpływających na rozwój gminy i poprawę warunków życia mieszkańców.

4.3. Cel strategiczny: Rozwój infrastruktury oraz systemów zarządzania

Program strategiczny Zadania	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
A. Unowocześnienie systemów zarządzania												
1. zadanie: Powiązanie polityki kadrowej z nowymi wyzwaniami	X	X	X									
2. zadanie: Wytworzenie atmosfery do promocji Gminy	X	X	X	X	X							
3. Zadanie: Polityka informacji o Gminie		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
B. Program rozwoju infrastruktury												
1. Zadanie: Budowa wodociągów	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
2. Zadanie: Budowa sieci kanalizacyjnej	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
3. Zadanie: Modernizacja dróg	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
4. Zadanie: Rozwój telekomunikacji		X	X	X	X							

4.3.1. Unowocześnienie systemu zarządzania

Zmiany zachodzące w organizacji społeczeństwa, zwrot w stronę gospodarki opartej na wiedzy wymusza na wszystkich ustawiczną edukację i adaptowanie swoich umiejętności do zmieniających się warunków.

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej tworzy nowe standardy w zakresie zarządzania. Znajomość ich może okazywać się decydującym czynnikiem w pozyskiwaniu środków finansowych. Należy odchodzić od biernego administrowania w kierunku kreatywnego i dynamicznego zarządzania.

Zadanie 1

Kryteria przydatności pracowników dostosowane zostaną do ich możliwości czynnego rozumienia programów realizowanych przez samorząd gminy i łączenia tych zadań z tematami europejskimi.

Zadanie 2

Stopniowo doskonaląc modele organizacji służb gminnych, stwarzać się będzie nowe stanowiska pracy. Wytwarzać atmosferę do włączenia się większości pracowników do promocji gminy.

Zadanie 3

Utworzona zostaje przejrzysta polityka informacyjna gminy. Nastąpi przygotowanie lokalnych programów w internecie. Następować będzie permanentne poszukiwanie sposobów i metod upowszechniania informacji o gminie w środkach masowego przekazu.

Realizatorzy:

- władze powiatu,
- samorząd gminy,
- organizacje polityczne i społeczne.

Spodziewane efekty:

- poprawa efektywności zarządzania,
- przygotowanie struktur gminnych do absorpcji środków unijnych,
- poprawa wizerunku medialnego gminy.

4.3.2. Program rozwoju infrastruktury

W gminie Stary Lubotyń tworzyć się będzie atmosferę zachęcającą do inwestowania przez różnych inwestorów. W tym względzie wielkie znaczenie w ukierunkowaniu będzie miał Plan Zagospodarowania.

Zadaniem jego będzie stworzenie dostępności inwestowania szczególnie dla gospodarstw.

Sprzyjające warunki przepisów oraz dostępność kredytów na cele inwestycyjne powinno wytwarzać atmosferę proinwestycyjną w środowiskach gminy.

W administracji gminnej wytworzona zostanie również koncepcja wspomagania inwestorów zamierzających podejmować rozbudowę gospodarstw oraz różnych zakładów produkcyjnych i usługowych.

Samorząd gminy dla zachowania postępu w równomiernym zagospodarowaniu ośrodków zakłada następujące poczynania inwestycyjne:

1. W zakresie wodociągów:

- w latach 2004-2006 dokonana zostanie rozbudowa stacji uzdatniania wody w Gniazdowie,
- w roku 2004 zbudowana zostanie sieć wodociągowa wraz z przyłączeniami w:
 - * Chmielewie,
 - * Świerżach,
 - * Gumowie,
 - * Podbielu,
 - * Żochowie,
 - * Żyłowie,
 - * Rabędach,
 - * Grądzikach,
- a w roku 2005 w:
 - * Klimontach,

- * Podbielku,
 - * Rogówku.
2. W zakresie rozbudowy sieci kanalizacyjnej do roku 2015 dokonana zostanie budowa instalacji wraz z przyłączeniami w miejscowościach:
- Lubotyń Kolonia,
 - Lubotyń Morgi,
 - Turobin Brzozowa,
 - Stary Turobin,
 - Rząśnik,
 - Koskowo,
 - Świerże,
 - Klimonty,
 - Chmielewo,
 - Gumowo,
 - Podbiele,
 - Podbielko,
 - Żochowo,
 - Żyłowo,
 - Rabędy,
 - Grądziki,
 - Rogówek.
3. W zakresie modernizacji dróg:
- w roku 2005 – droga Żyłowo – Pałapus,
 - w roku 2006 – droga Gniazdowo – Budziszki,
 - w roku 2008 - droga Podbiele – Żyłowo.
4. W zakresie telekomunikacji:
- uzupełnienie do roku 2007 sieci telekomunikacyjnej w:
 - * Gawkach,
 - * Grądzikach.

Podejmowanie wskazanych działań inwestycyjnych dokonywane będzie w oparciu o dochody własne gminy. Oczekiwać należy, że znaczna ich część zostanie wzbogacona przez środki Unii Europejskiej, fundusze specjalne i pomoc z wojewódzkiej i powiatowej struktury administracyjnej i samorządowej.

Realizatorzy:

- samorząd gminy,
- władze powiatu,
- komunalne podmioty gospodarcze,
- inwestorzy zewnętrzni.

Spodziewane efekty:

- poprawa stanu środowiska naturalnego w gminie,
- poprawa jakości życia w gminie,
- poprawa warunków technicznych.

4.3.3. Turystyka

Bezspornie najważniejszym w turystyce są elementy wychowawczy i poznawczy, wynikające z szeroko pojętego krajoznawstwa.

Temu działowi gospodarki można przypisać również szereg funkcji gospodarczych. Dla społeczności Ziemi Lubotyńskiej ważnymi będą problemy do rozwiązywania w tej dziedzinie:

1. Uznając za oczywiste istnienie narodowego szlaku komunikacyjnego Ostrów Mazowiecka – Łomża, jako element trasy Via Baltica, stworzenie preferencji dla inwestorów w celu budowania przy tej trasie usługowych obiektów obsługi turystów.
2. Działania związane z organizacją gminnego ośrodka rekreacji na bazie rzeki Orz (np. Gniazdowo lub Kosewo).
3. Stworzenie warunków dla rozwoju bazy prywatnych gospodarstw agroturystycznych. W następstwie podjęcie próby organizacji stowarzyszenia agroturystycznego.

Realizatorzy:

- samorząd gminy,
- gospodarstwa agroturystyczne,
- zarząd dróg.

Spodziewane efekty:

- podnoszenie gospodarności w gminie,
- wychowanie poprzez krajoznawstwo i turystykę,
- podnoszenie tożsamości lokalnej mieszkańców.

4.3.4. Rozwój przedsiębiorczości w sektorze rolnym i spożywczym

Gospodarka rolna pozostawać będzie głównym działem gospodarczym w gminie. Rozdrobnienie gospodarstw rolnych wymaga stopniowej ewolucji w zmienianiu tego stanu rzeczy.

Zadanie 1

Tworzenie warunków dla koncentracji ziemi rolnej w większe gospodarstwa. Realizację zadania można będzie prowadzić poprzez tworzenie grup producenckich. Wspierania wymagać będzie działanie tworzenia większych gospodarstw poprzez zakupy ziemi lub różnych form dzierżawy.

Zadanie 2

Wspierane będą wszystkie formy działalności zmierzających do usprawniania zbytu produkcji rolnej. Przede wszystkim wspierana tu będzie działalność lokalnej spółdzielczości wiejskiej.

Zadanie 3

Stworzenie warunków do rozwoju usług instytucji okołobiznesowych w sektorze rolnictwa. Stworzenie dogodnych warunków dla tworzenia własnych podmiotów gospodarczych oraz popierania różnych instytucji tym zainteresowanych.

Zadanie 4

Kształtowanie wiedzy wśród producentów rolnych w nowych uprawach roślin, hodowli, agroturystyce a także o działaniach w rolnictwie Unii Europejskiej. Szukanie praktycznych metod doskonalenia gospodarności w rolnictwie.

Realizatorzy:

- gospodarstwa rolne,
- samorząd gminy,
- banki,
- Ośrodki Doradztwa Rolniczego.

Spodziewane efekty:

- podniesienie rentowności produkcji rolnej,
- unowocześnienie upraw i hodowli,
- tworzenie nowych miejsc pracy.

5. KOMUNIKACJA STRATEGII ROZWOJU GMINY STARY LUBOTYŃ ZE STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego ustalona została w wizji : „Warszawa ku Europie , Mazowsze z Warszawą”. Strategia Rozwoju Mazowsza jest dokumentem otwartym i będzie aktualizowana.

Wszelkie modyfikacje będą dokonywane na podstawie oceny nowych faktów, zdarzeń i zamiarów środowiska.

W tym zakresie Strategia Mazowiecka na czoło wysuwa zadania programowe do „realizacji szans dla każdego” .

Naczelną ideą tej Strategii ma być: dążenie do uzyskania odczuwalnej społecznie poprawy jakości życia mieszkańców Mazowsza.

Programy Mazowieckiej Strategii zakładają, że podstawowym warunkiem osiągnięcia zadowalającej jakości życia jest rozwój regionu. Nie będzie on możliwy bez uzyskania konkurencyjności gospodarki. Wywoływana jest planowa potrzeba, by z wyników tego rodzaju mogły korzystać wszystkie grupy społeczne w całym obszarze regionu.

Podejmując działania wynikające ze Strategii Rozwoju Mazowsza, gmina może oczekiwać na :

- strategiczne wsparcie wynikające z regionalnej polityki państwa,
- możliwość skorzystania ze środków pomocowych oraz funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia Rozwoju województwa Mazowieckiego zabezpiecza rekomendacje samorządu wojewódzkiego, głównie dla projektów terenowych, wynikających z lokalnych strategii rozwoju.

W jakich celach strategicznych może występować udział gminy Stary Lubotyń?

Działanie I. 1: Wzmocnienie materialne systemu oświaty w regionie

Obejmuje : remonty i modernizacje bazy lokalowej szkół (sale gimnastyczne, boiska, pływalnie, pracownie komputerowe), likwidację ekonomicznych i przestrzennych barier dostępności do szkół (stypendia, dowożenie dzieci, internaty).

Zadania:

1. Modernizacja i budowa pomieszczeń dydaktyczno – naukowych, świetlic, czytelní, bibliotek, sal gimnastycznych i innych w szkołach podstawowych i średnich oraz centrach kształcenia na terenie województwa mazowieckiego.
2. Realizacja programu współfinansowania inwestycji dla sportu i wychowania fizycznego.
3. Opracowanie programu poprawy szans dostępu dzieci i młodzieży do oświaty.

Działanie IV. 2: Restrukturyzacja i rozwój infrastruktury technicznej obszarów wiejskich i małych miast

Obejmuje: remonty i budowę dróg o znaczeniu lokalnym, gazyfikację, reelektryzację, rozbudowę sieci telefonicznej, rozbudowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, budowę oczyszczalni ścieków, modernizację i rozbudowę urządzeń melioracyjnych.

Zadania:

1. Budowa, modernizacja i rozbudowa systemów zaopatrzenia w wodę na terenie województwa.
2. Budowa, modernizacja i rozbudowa systemów kanalizacyjnych i oczyszczania ścieków na terenie województwa.
3. Remonty, modernizacja i budowa dróg gminnych i powiatowych na terenie województwa.
4. Wspieranie finansowe przedsięwzięć infrastrukturalnych lokalnych samorządów w zakresie ochrony środowiska (WFOŚiGW).

Działanie IV. 3: Stymulowanie tworzenia pozarolniczych miejsc pracy poprzez wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw

Obejmuje: rozwijanie lokalnej infrastruktury technicznej, ułatwianie dostępu do kredytów, informacji, technologii, informowanie o potencjalnych partnerach, wspieranie lokalnych inkubatorów przedsiębiorczości.

Zadania:

1. Realizacja programu stanowiącego ofertę dla ludzi bezrobotnych i poszukujących pracy z terenów wiejskich.
2. Zainicjowanie współdziałania agencji rządowych, m.in. PARP, samorządów terytorialnych i gospodarczych oraz instytucji rynkowych, w celu opracowania kompleksowego programu rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw na Mazowszu.

Działanie IV. 5: Ekologizacja rolnictwa oraz wprowadzenie zasad rozwoju ekologicznie zrównoważonego

Obejmuje: stymulowanie produkcji żywności zgodnie z zasadami ekologii, rozwijanie profesjonalnych usług doradczych w zakresie współczesnych technologii przyjaznych człowiekowi i środowisku, stymulowanie rolnictwa zintegrowanego, a na obszarach chronionych – ekologicznego.

Zadania:

1. Wspieranie konkursów i plebiscytów (AGROLIGA, POLSKI PRODUKT ŻYWNOSCI, AGROPOLSKA), współpraca z Mazowiecką Izbą Rolniczą.
2. Szkolenie zawodowe w zakresie rozwoju lokalnego przetwórstwa rolno-spożywczego.
3. Przygotowanie koncepcji utylizacji niebezpiecznych odpadów poubojowych.
4. Opracowanie przestrzennych uwarunkowań sieci NATURA 2000 na Mazowszu.

Działanie IV. 6: Przebudowa i modernizacja struktur sektora rolnego

Obejmuje: przebudowę struktury agrarnej, koncentrację gruntów i produkcji w wysoko towarowych gospodarstwach rozwojowych, wspieranie dzierżawy gruntów, tworzenie grup producenckich, organizowanie rynku rolnego i usług na obszarach wiejskich, wspieranie ośrodków doradztwa i postępu rolniczego.

Zadania:

1. Organizowanie konferencji i szkoleń służących popularyzacji wiedzy o nowoczesnych technologiach oraz formach i metodach organizacji pracy w rolnictwie.
2. Wspieranie inicjatyw dotyczących tworzenia i doskonalenia działalności grup producenckich.

Działanie IV. 7: Rozwój funkcji turystyczno-wypoczynkowych

Obejmuje: wykorzystanie walorów przyrodniczo-krajoznawczych i historyczno-kulturowych (m.in. poprzez wyznaczenie szlaków turystycznych i edukacyjnych, ścieżek rowerowych).

Zadania:

1. Realizacja programu rozwoju agroturystyki na północno-wschodnich obszarach województwa.
2. Opracowanie założeń promocyjnego i gospodarczego wykorzystania przynależności północnego Mazowsza do obszaru funkcjonalnego „Zielone Płuca Polski”.

Działanie VI. 1: Rozwój edukacji prozdrowotnej

Obejmuje: inicjowanie i wspieranie działań mających na celu promocję zdrowia i „zdrowego trybu życia”, objęcie szczególną troską zagadnień dotyczących ochrony zdrowia dzieci i młodzieży oraz osób starszych.

Zadania:

1. Rozszerzenie ilości szkół promocji zdrowia.
2. Opracowanie raportu o stanie zdrowia dzieci i młodzieży w województwie mazowieckim.

Działanie VII. 1: Propagowanie wiedzy o regionie i „małych ojczyznach”

Obejmuje: inicjowanie badań naukowych i konferencji poświęconych, m.in. tożsamości i wizerunkowi województwa, wspieranie wydawnictwa i imprez promujących Mazowsze, wprowadzenie do programów szkolnych zajęć dotyczących wiedzy o województwie i jego środowiskach lokalnych.

Zadania:

1. Doskonalenie systemu konsultacji społecznych w ścisłej współpracy ze starostami i przewodniczącymi rad powiatów.
2. Wspieranie inicjatyw samorządów lokalnych w zakresie promocji rozwoju kultury i turystyki.

Działanie VIII. 2: Zwiększenie skuteczności planowania przestrzennego i egzekwowanie postanowień planu

Obejmuje: partnerską współpracę wojewódzkich służb planowania przestrzennego z gminami i powiatami w zakresie opiniowania i uzgadniania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, doskonalenie metod zapisu planów zagospodarowania przestrzennego różnych skali.

W opracowanym Programie Rozwoju Regionalnego Mazowsza zapisane są imiennie, wśród zadań wojewódzkich, dwa tematy dotyczące Starego Lubotynia:

1. Budowa wodociągów wiejskich.
2. Modernizacja i rozbudowa sieci drogowej w gminie.

Ponieważ w szczegółowym Programie działań jest wywołany temat powiatowy: „Utworzenie Muzeum Ziemi Ostrowskiej”, niewątpliwym zobowiązaniem samorządu gminy Stary Lubotyń jest zadeklarowanie udziału w takim zamierzeniu.

Powiat Ostrowski nie wypracował własnej koncepcji Rozwoju Powiatu. Dla wyjaśnienia można przyjąć, że dla prawnej struktury powiatowej, takie opracowanie, w aktualnym ograniczonym systemie funkcjonowania pod względem prawnym i ekonomicznym, jest trudne. Przyjąć należy, że w perspektywie taka strategia powstanie. Dlatego, niezależnie od tych poczynąń, samorząd Ziemi Lubotyńskiej może zgłaszać swoje wnioski, propozycje i dezyderaty.

6. SYSTEM MONITOROWANIA REALIZACJI ZADAŃ WYNIKAJĄCYCH ZE STRATEGII

Wymagania zmian strukturalnych w sposobach zarządzania gospodarką oraz niezbędność wdrażania nowoczesnych metod zarządzania wytwarzają również potrzebę nowych form monitorowania wszystkich zjawisk związanych z rozwojem środowisk w gminie.

Zakładając zadania ujęte w niniejszej Strategii za podstawowe w kształtowaniu życia w społeczeństwie Ziemi Lubotyńskiej, istnieje potrzeba stworzenia wskazań do podejmowania różnych decyzji.

Rzetelne, umiejętne agregowanie i przetwarzanie informacji leży u podstaw sprawnego zarządzania gminą. Do badania i oceny sposobów dochodzenia do założonych celów służy monitoring. Właściwy system monitoringu powinien stanowić narzędzie w systemie zarządzania.

Czego należy oczekiwać od monitoringu:

- informacji o różnych zjawiskach w sferze ekonomiki gminy;
- wiadomości o skutkach podejmowania przez władzę decyzji;
- kojarzenia informacji o ocenie lokalnej polityki, jaką dokonują mieszkańcy.

Właściwy system monitoringu przynosi efekty po stosowaniu go przez kilka lat. Liczyć się należy z tym, że wprowadzenie jego stanowić będzie w wielu przypadkach innowację.

Może wywoływać niedogodność i utrudnienia. Okres wstępny bywa najtrudniejszym w tworzeniu mechanizmów służących monitorowaniu.

Aby podnieść szansę w przygotowaniu aplikacji do programów strukturalnych Unii Europejskiej, monitoring będzie nieocenionym narzędziem.

Koncepcja monitoringu powinna ściśle występować przy ocenach zaawansowania wykonania zadań strategicznych ujętych w Strategii. Bieżące potrzeby mogą modyfikować zadania strategiczne. Powinny one jednak następować po pogłębionej analizie popartej zebraniem informacji ze środowisk gminy.

Techniczna realizacja monitoringu oparta powinna być na:

- wypracowaniu technicznych i organizacyjnych instrumentów gromadzenia informacji;
- dokonywaniu zestawień uzyskanych danych, w powiązaniu ich w celu wypracowania właściwych analiz.

Realizacja monitoringu wymaga utworzenia stanowiska pracy do działań statystyczno-analitycznych. Rozwiązaniem tego problemu może być również wykształtowanie przy niektórych, istniejących stanowiskach, wyodrębnionych grup zadań szczegółowych.

Uznając za konstytucyjne uprawnienie, Rada Gminy powinna być informowana o wynikach realizacji Strategii oraz otrzymywać analityczne opracowania o stanie zaawansowania jej realizacji.

Zgodnie z podstawową zasadą, działania związane z realizacją Strategii, dokonywane będą na wyraźne określenie sposobów ich realizacji przez Wójta Gminy. Również dla Wójta Gminy zastrzeżone jest prawo interpretacji założeń do Strategii, jak i sposobów jej realizacji.

Głównymi źródłami informacji przy realizacji Strategii będą:

- informacje statystyczne gminy,
- informacje statystyczne i sprawozdania z działalności jednostek podległych samorządowi,
- informacje innych organów administracji publicznej (Urząd Pracy, Policja, itp.),
- sprawozdania z działalności organizacji gospodarczych i społecznych działających w gminie,
- informacje Urzędów Statystycznych,
- media publiczne.